REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Podpisnik: Dejan Zidan
Izdajatelj: sigov-ca
Serijska številka: 3a 5e 92 e8
Datum in čas podpisa: 12:56, 03.11.2016
Ref. št. dokumenta: 001-96/2016/2

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 90 00
F: 01 478 90 21
E: gp.mkgp@gov.si
www.mkgp.gov.si

REPUBLIKE SLOVENIJE
03 -11- 2016
020-07/16-1167/3
322-01/16-20
EU:

Republika Slovenija
Državni zbor

Šubičeva 4
1000 Ljubljana

gp@dz-rs.si

Številka: 001-96/2016/2
Datum: 2. 11. 2016

Zadeva: **Odgovor na pisno poslansko vprašanje Bojana Podkrajška v zvezi s spodbudami za slovensko kmetijstvo**
Veza: vaš dopis št. 020-07/16-1167/0002 z dne 4. 10. 2016

Spoštovani,

na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju ministrstvo) smo prejeli pisno poslansko vprašanje poslanca Bojana Podkrajška v zvezi s spodbudami za slovensko kmetijstvo.
Poslančevo vprašanje se glasi:

»Spoštovani minister,

zadnji podatki Statističnega urada RS kažejo, da smo v Sloveniji od leta 2013 izgubili preko 2.300 kmetij, to pomeni, da v Republiki Sloveniji s kmetovanjem vsak dan prenehata dve kmetiji, kar nekaj zemljišč se zarašča ali pa se spreminja v gozdove. V preteklosti ste veliko govorili o novih priložnostih na področju finančne perspektive 2014-2020, rezultati po skoraj dveh letih pa kažejo, da so razpisi kmetijam nedostopni ter velikokrat nelogični. Pokazatelji še kažejo, da so razpisi pripravljeni samo za velike sisteme, kmetije našega podeželja pa so povprečno velike 6 do 8 hektarjev. Cene mleka so najnižje do sedaj, kmetije si morajo povečevati črede za svoj obstoj, vendar to ni rešitev.

Kar se tiče slovenskih gozdov, naj omenim, da je kot posledica vaše politike in ustanavljanja novega gozdnega podjetja, brez služb ostalo preko tisoč ljudi, ki so prej bili zaposleni pri koncesionarjih, od tega pa bo preko 500 delavcev s področja gozdarstva trajno nezaposljivih in bodo v breme državnega proračuna. Žalostno dejstvo je tudi, da nam gozdove zelo hitro uničuje tudi lubadar, obenem pa ni zanemarljivo tudi dejstvo, da tujci po nizkih cenah odvažajo najbolj kvaliteten les, velikokrat tudi brez nadzora.

Menim, da je prišel čas, da damo na mizo realne podatke o kmetijstvu ter da kmetijsko barko preusmerimo v pravo smer, to je v zagotovitev stabilnega razvoja kmetijske proizvodnje in neodvisnosti pri oskrbi s hrano za potrošnike ter z upoštevanjem raznolikosti v pogojih predelave. Naša naloga je tudi, da slovenska javnost prepozna lokalno slovensko hrano kot

nekaj boljšega in zdravega.

Spoštovani minister mag. Dejan Židan,

kmetijsko politiko vodite že kar nekaj let, zato vas sprašujem, kakšne pogoje daje vaše ministrstvo za življenje in kmetovanje v demografsko ogroženih višinskih območjih ter kakšne pogoje daje tudi za perspektivno bodočnost za kmečko mladino, ki bo v prihodnje ohranjala tradicijo, podobo in lepoto slovenskega podeželja?«

Na poslančevo vprašanje podajamo naslednji odgovor:

POMEN KMETIJSTVA IN STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V RS

Zavedamo se izrednega pomena slovenskega kmetijstva in njegove večnamenske vloge. Dejstvo je, da sta kmetovanje in proizvodnja hrane zelo pomembna tako za gospodarstvo kot za celotno družbo. Da bi se slovensko kmetijstvo lažje odzivalo na izzive, s katerimi se sooča (globalizacija, tržno-cenovna nihanja, podnebne spremembe), je Vlada RS pripravila Resolucijo o strateških usmeritvah razvoja kmetijstva in živilstva do leta 2020 »Zagotovimo.si hrano za jutri«, ki jo je marca 2011 sprejel Državni zbor RS in s katero je opredelila ključne strateške cilje in začrtala prednostne programske usmeritve ter mehanizme za doseganje ciljev ob zavedanju, da je uresničevanje dolgoročnih ciljev mogoče samo v stabilnih ekonomskih razmerah za kmetovanje. Pri tem igrajo pomembno vlogo tudi naravne danosti. Kot je znano, so naravne razmere za kmetijstvo v Sloveniji razmeroma neugodne. Zemljišča, primerna za kmetijstvo, so omejena, saj gozdovi pokrivajo več kot 60 % ozemlja. Kmetijska zemlja zavzema manj kot 30 % vse površine. Okoli 75 % kmetijskih zemljišč se nahaja na območjih z neugodnimi razmerami za kmetovanje, večinoma v gorskih in gričevnatih predelih. Čeprav neugodne razmere ne preprečujejo povsem kmetovanja na teh območjih, je zaradi njih produktivnost nižja, izbor kmetijskih usmeritev omejen, proizvodni stroški višji.

V kmetijstvu se ekonomske razmere stalno spreminjajo. V zadnjih letih so posebej izrazita velika nihanja cen in s tem zaostrovanje cenovno-stroškovnih razmerij, ob vse večji nestabilnosti razmer na evropskem in globalnem trgu. Poleg neugodnih vremenskih razmer in naravnih nesreč vplivajo na razmere v kmetijstvu še številni drugi dejavniki.

Kljub vsem izzivom, s katerimi se sooča kmetijstvo, stanje v slovenskem kmetijstvu ne izkazuje negativnih rezultatov. Nasprotno. Po zadnjih revidiranih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) (Prva objava z dne 30. 9. 2016) so se ekonomski rezultati kmetijstva v Sloveniji v letu 2015 na skupni ravni ponovno izboljšali in bili po podatkih ekonomskih računov realno najvišji doslej.

UKREPI, KI SE V OKVIRU SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE IZVAJAJO ZA PODPORO KMETIJSTVU, Z NAMENOM URESNIČEVANJA STRATEŠKIH CILJEV SLOVENSKEGA KMETIJSTVA

V letu 2015 se je začela reforma neposrednih plačil (2015-2020), potrjen in s tem uveljavljen je bil Program razvoja podeželja (PRP) za obdobje 2014-2020 ter prenehal je veljati sistem mlečnih kvot. Za neposredna plačila za kmetijstvo imamo za obdobje 2015-2020 na voljo 815 mio EUR. V okviru PRP 2014-2020 pa 1,1 mrd EUR.

Neposredna plačila

Neposredna plačila v kmetijstvu so še naprej predvsem dohodkovna podpora, s katero se uravnava ekonomski položaj kmetijstva. Z letom 2015 so sestavljena iz osnovnega plačila, zelene komponente, dodatka za mlade kmete in vzporedne sheme za male kmete, ob tem pa imajo kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, beljakovinske rastline, zelenjadnice, rejo govedi in proizvodnjo mleka v gorskih območjih. Od leta 2017 dalje se na novo uvaja tudi shema »plačila za območja z naravnimi omejitvami«.

Zaradi postopnega približevanja plačil med državami članicami (zunanja konvergenca) se nacionalna ovojnica za neposredna plačila za Slovenijo v obdobju do leta 2019 postopoma nekoliko zmanjšuje. Za leto 2016 znaša 137 mio EUR in za leto 2017 136 mio EUR.

Glede na obseg sredstev – dobra polovica nacionalne ovojnice za neposredna plačila – ostaja osrednja shema tudi v letu 2016 in 2017, shema osnovnega plačila (SOP), ki deluje v obliki plačilnih pravic na hektar katerekoli kmetijske površine. Ker je proizvodno nevezana oz. neodvisna od tekočega obsega kmetijske proizvodnje, predstavlja za kmetijska gospodarstva stabilen vir prihodka ne glede na morebitno (začasno) znižanje prireje oz. pridelave zaradi stanja na trgu ali zaradi neugodnih vremenskih razmer. Kot stabilen vir dohodkovne podpore je treba šteti tudi plačilo za zeleno komponento (30 % nacionalne ovojnice za neposredna plačila), saj predstavlja približno 55 % osnovnega plačila, ki se kmetijskemu gospodarstvu odobri za tekoče leto, ne glede ali je ali ni zavezano za izvajanje kmetijske prakse iz zelene komponente.

PRP 2014-2020

PRP za obdobje 2014-2020 večinoma pomeni nadaljevanje ukrepov iz prejšnjega programskega obdobja, vendar z nekaterimi novimi vsebinami in poudarki. PRP 2014-2020 se osredotoča na tri glavna področja, s katerimi Slovenija zagotavlja izboljšanje biodiverzitete, stanje voda in tal, konkurenčnost kmetijskega sektorja in socialno vključenost ter lokalni razvoj podeželskih območij.

V okviru PRP 2014-2020 je na voljo dobrih 1,1 mrd evrov. Za krepitev konkurenčnosti je namenjenih dobrih 20 % sredstev, za tržno povezovanje dobrih 11 %, za naravne vire dobrih 52 %, za diverzifikacijo pa cca. 13 % sredstev.

Na osnovi analize stanja in SWOT analize, opredeljenih potreb ter ob upoštevanju nacionalnih strateških dokumentov, ki opredeljujejo razvoj kmetijstva, živilstva in gozdarstva do leta 2020 je Slovenija v PRP 2014-2020 opredelila 6 težišč ukrepanja:

- Pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu in s tem ustvarjanje pogojev za povečanje produktivnosti slovenskega kmetijstva.
- Učinkovitejše tržno organiziranje kmetijstva, krepitev agroživilskih verig ter večja prepoznavnost in kakovost lokalno pridelanih proizvodov.
- Trajnostno izkoriščanje gozdov in povečanje dodane vrednosti lesa z boljšim tržnim povezovanjem na področju gozdarstva in vzdolž gozdno-lesne verige ter povečanjem konkurenčnosti na področju gozdarstva in neindustrijske predelave lesa.
- Spodbujanje kmetijskih praks, ki ugodno vplivajo na ohranjanje naravnih virov in prilagajanje na podnebne spremembe.
- Zelena delovna mesta in skladen in vzdržen razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov lokalnega okolja.
- Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja.

Z navedenimi težišči ukrepanja se sledi ciljem strategije Evropa 2020, priporočilom Evropske komisije (EK), izbranim tematskim ciljem Partnerskega sporazuma in prednostnim nalogam, kot so določene z Uredbo 1305/2013/EU. Omenjena težišča PRP 2014-2020 se tesno povezujejo tudi z Resolucijo o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo.si hrano za jutri« ter ostalimi ključnimi strateškimi dokumenti, ki opredeljujejo razvoj Slovenije do leta 2020.

V obdobju 2014–2020 se bo v okviru PRP izvajalo 13 ukrepov. V oklepaju je navedena višina razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih (v EUR) v programskem obdobju 2014-2020.

- Ukrep M1 - Prenos znanja in dejavnosti informiranja (12.500.000 EUR)

- Ukrep M2 - Službe za svetovanje, službe za pomoč pri upravljanju kmetij in službe za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah (10.768.000 EUR)

- Ukrep M3 - Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila (1.738.666 EUR)

- Ukrep M4 - Naložbe v osnovna sredstva (228.127.149 EUR)

- Ukrep M6: Razvoj kmetij in podjetij (125.343.333 EUR)

- Ukrep M7 - Osnovne storitve in obnova vasi na podeželskih območjih (10.000.000 EUR)

- Ukrep M8 - Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje (59.481.066 EUR)

- Ukrep M9 - Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev (2.227.950 EUR)

- Ukrep M10 - Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (203.607.386 EUR)

- Ukrep M11 - Ekološko kmetovanje (60.200.000 EUR)

- Ukrep M13 - Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (265.933.333 EUR)

- Ukrep M14 - Dobrobit živali (16.368.000 EUR)

- Ukrep M16 - Sodelovanje (20.062.500 EUR)

- Ukrep M19 - Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost) (52.365.613 EUR)

Dolgoročno bodo kmetijska gospodarstva izboljšala svojo konkurenčnost z boljšo gospodarsko in okoljsko učinkovitostjo in povečanjem deleža mladih kmetov med upravitelji kmetij. Za krepitev konkurenčnosti je namenjenih dobrih 20 % sredstev PRP 2014 - 2020. Podpore za naložbe bo po naši oceni prejelo 3,4 % kmetijskih gospodarstev. Poleg tega naj bi po naših ocenah 3,5 % gospodarstev prejelo podporo za začetek delovanja mladih kmetov in strukturno prilagoditev po začetku delovanja. Dodana vrednost se bo ustvarila z izboljšanjem kakovosti in trženja proizvodov ter s podporo za sodelovanje v shemah kakovosti in ustanavljanje skupin proizvajalcev. Poleg tega bo s financiranjem sodelovanja med kmetijskimi gospodarstvi, predelovalnimi podjetji in raziskovalnimi ustanovami zagotovljena podpora pri razvoju novih proizvodov in oblikovanju kratke dobavne verige. Ta sredstva bo dopolnjevala podpora za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov. Večji poudarek je med drugim dan prenosu znanja (usposabljanje, svetovanje, sodelovanje), prenovljene so sheme kmetijsko-okoljsko podnebnih ukrepov, uvedeni pa so tudi nekateri novi ukrepi (dobrobit živali, sanacija gozdov po žledu, sodelovanje).

PRP se je začel izvajati z ukrepi, ki jih kmetijska gospodarstva uveljavljajo v okviru zbirnih vlog, objavljeni so bili tudi že številni javni razpisi, pozivi in naročila za nekatere druge ukrepe (investicijski ukrepi na področju kmetijske pridelave in predelave ter investicijski ukrepi na področju gozdarstva, usposabljanje, svetovanje, mladi kmetje, LEADER). Skupaj je bilo do vključno dne 14. 9. 2016 objavljenih 10 javnih razpisov v skupni vrednosti 117,2 mio EUR. Do konca leta 2016 bo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) objavilo še 10 javnih razpisov v skupni vrednosti okvirno 70 mio EUR.

Tudi PRP 2014-2020 je usmerjen v trajnostno in gospodarno rabo razpoložljivih proizvodnih virov, ki so temelj za zagotavljanje prehranske varnosti v Sloveniji.

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE STANJA

V zadnjih letih razmere v sektorju močno zaznamuje tudi ruski embargo ter ukinitev mlečnih kvot v sektorju mleka. V primeru embarga gre predvsem za posredni vpliv, ki se v Sloveniji odraža zlasti na trgu mleka in mlečnih izdelkov, prašičjega mesa ter sadja (jabolk). Slovenija je namreč kot članica Evropske unije (EU) zelo vpeta v skupni trg EU. Vse spremembe na trgih EU se posledično odražajo tudi na trgu kmetijskih in živilskih proizvodov v Sloveniji. Tako se s krizo posameznih kmetijskih sektorjev ne sooča le Slovenija, temveč celotna EU.

V Sloveniji je povprečna odkupna cena mleka tako kot v drugih državah članicah EU postopno upadala vse od marca 2014 do letošnjega avgusta. Avgusta se je trend upada cene mleka v Sloveniji zaustavil in se obrnil navzgor. Po zadnjih podatkih TIS je odkupna cena mleka dejanske kakovosti avgusta 2016 znašala 26,10 EUR/100 kg (1,87 % oz. 0,48 EUR več kot prejšnji mesec), ponderirana odkupna cena mleka pa 24,15 EUR/100 kg, kar je 3,47 % (0,81 EUR) več kot v predhodnem mesecu juliju. Po napovedih mlekarn naj bi se odkupna cena mleka postopno zviševala tudi v naslednjih mesecih. V prvih osmih mesecih tega leta je bilo odkupljenega za skoraj 6 % več mleka kot v istem obdobju prejšnjega leta. Se pa v zadnjem obdobju naraščanje količine odkupljenega mleka nekoliko umirja.

Za stabilizacijo razmer v sektorju mleko ima EK na razpolago ukrepe v okviru varnostne mreže. V času krize so lahko aktivni ukrepi odkupa masla in posnetega mleka v prahu v okviru javne intervencije in pomoči za zasebno skladiščenje masla in posnetega mleka v prahu.

Slovenija je za podporo sektorju mleka uvedla nekatere ukrepe.

V okviru neposrednih plačil se v letih 2015-2020 podpira proizvodnja mleka na gorskih območjih. Letno so lahko rejci poleg plačilnih pravic in zelene komponente upravičeni tudi za proizvodno vezano plačilo za mleko v gorskih območjih, za katerega se vsako leto nameni 3,5 % sredstev za neposredna plačila (okoli 4,8 mio EUR letno). Podpora za kravo molznico je v letu 2015 znašala 132,75 EUR. Sektor mleka pa je podprt tudi z ukrepi s strani PRP 2014-2020, zlasti preko ukrepov 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, 4.2 Podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov ter 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete. S temi ukrepi želimo povečati produktivnost in konkurenčno sposobnost slovenskega kmetijstva, povečati dodano vrednost kmetijskih proizvodov in njihovo uspešnejše trženje vzdolž agroživilske verige ter s prevzemom kmetij ohraniti mlade na podeželju in omogočiti nadaljnji razvoj kmetijske panoge.

V prejšnjem programskem obdobju je bilo v okviru ukrepa 121 iz PRP 2007-2013 do 31. 12. 2015 v sektorju mleka odobrenih 1.181 vlog v skupni višini 53,3 mio EUR, kar je predstavljalo približno 37 odstotkov vseh dodeljenih sredstev na ukrepu 121. Do 31.12.2015 smo v mlečnem sektorju že izplačali 48,5 mio EUR.Tudi v novem programskem obdobju pričakujemo velik delež vlog mlečnega sektorja. Predmet podpore bodo naložbe v ureditev hlevov, nakup kmetijske mehanizacije, ipd.

Zaradi nestabilnih razmer v sektorju mleko je EK na pobudo držav članic v lanskem letu predpisala začasne izredne pomoči za sektorja mleka in mlečnih proizvodov ter prašičjega mesa. Namen pomoči je bil ublažitev poslabšanja ekonomskega položaja, ki ga je Slovenija namenila za pomoč pri prireji mleka in prireji prašičev ter ublažitev likvidnostnih težav v obeh sektorjih. Slovenija je pomoč EU v višini do 1.368.433 EUR dopolnila z nacionalnimi sredstvi v višini 100 %. Tako je slovenskim rejcem mleka in prašičjega mesa izplačanih 2,736 mio EUR v razmerju 80:20. Izplačilo je bilo v višini 0,87 EUR za 100 kg oddanega mleka ter v višini 25,39 EUR za prašiča pitanca oziroma 50,78 EUR za plemenskega prašiča.

Tudi septembra 2016 je bil zaradi nestabilnih razmer na ravni EU sprejet sveženj ukrepov v višini 500 milijonov evrov. 150 milijonov evrov je porabljenih za ukrep za zmanjšanje

proizvodnje mleka, 350 milijonov evrov je bilo namenjenih za ovojnice držav članicam. Slovenija je pridobila ovojnico v višini 1.145.506 evrov ki je lahko dopolnjena z nacionalnimi sredstvi v višini 1.145.506 evrov. Razprava o nacionalnem ukrepu na podlagi ovojnice je v teku, potrebno pa je pripraviti ukrep, ki bo pripomogel k stabilizaciji sektorja mleko, predvidoma se bo izvedel ukrep nepovečevanja količin mleka. Predvidevamo, da se bosta primerjali proizvodnja mleka za kmetijsko gospodarstvo v obdobju januar - marec 2017 v primerjavi z obdobjem jauar - marec 2016. Proizvajalci mleka, ki ne bodo povečali proizvodnje v omenjenem obdobju, bodo upravičeni do pomoči.

V okviru Slovenskega regionalno razvojnega sklada iz Ribnice pa se pripravlja javni razpis za reprogramiranje finančnih obveznosti proizvajalcev mleka. Predvidoma bodo lahko kandidirali na razpisu proizvajalci mleka, ki so investirali v prirejo mleka in niso zmožni vračanja finančnih obveznosti zaradi upada prihodkov. V razpisu je predvideno reprogramiranje dolga in vračanje dolga po ugodnejših obrestnih merah.

DEMOGRAFSKO OGROŽENA VIŠINSKA OBMOČJA

MKGP se zaveda pomembnosti uravnoteženega teritorialnega razvoja vseh območij države, kmetijskih gospodarstev in skupnosti, zato so manj razvita in ogrožena območja deležna posebne obravnave.

Slovenija sodi med države EU z daleč najvišjim deležem kmetijskih zemljišč v uporabi na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost. Še posebej Slovenija izstopa po deležu teh zemljišč na gorskih območjih (55,7 %), saj je povprečje za EU-27 leta 2005 znašalo 16,2 %. Na območjih z drugimi naravnimi omejitvami za kmetijsko dejavnost se nahaja 3,6 % kmetijskih zemljišč, dodatnih 16 % se nahaja na območjih s posebnimi omejitvami. Skupno se torej kar 75,3 % kmetijskih zemljišč v uporabi nahaja znotraj območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost. Vse navedeno zmanjšuje konkurenčnost slovenskega kmetijstva, omejuje izbor možnih proizvodnih usmeritev in povišuje stroške proizvodnje. Ohranjanje kmetovanje na teh območjih je zelo pomembno, saj se s tem preprečuje zaraščanje kmetijskih zemljišč, ohranja biotska raznovrstnost in kmetijska krajina ter zagotavlja poseljenost slovenskega podeželja. V okviru PRP 2014-2020 se izvaja tudi ukrep M13 Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami, katerega namen je ohranitev in nadaljnja obdelanost kmetijskih zemljišč na območjih z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami. Za izravnalno plačilo, ki pokriva dodatne stroške in izpad dohodka pri kmetovanju in bo prispevalo k ohranjanju in spodbujanju sonaravnih sistemov kmetovanja, ohranjanju kulturne krajine podeželskih območij ter trajnostni rabi kmetijskih zemljišč, je do leta 2020 namenjenih 265.933.333 EUR.

S ciljem, da kmetijskim gospodarstvom nadomestimo dodatne stroške in izpad dohodka zaradi težjih pogojev kmetovanja in posledično pomagamo k večji konkurenčnosti se bo od leta 2017 dalje, v okviru neposrednih plačil, na novo izvajala shema »plačilo za območje z naravnimi omejitvami«. Do plačila bodo upravičene kmetijske površine na gorskem območju z nagibom od najmanj 35 % do 50 % ali z nagibom vsaj 50 % in več, pod pogojem, da kmetijsko gospodarstvo hkrati uveljavlja na zadevnem hektarju tudi osnovno plačilo (t.i. plačilne pravice). Za to shemo se bo vsako leto namenilo okoli 1,6 % sredstev za neposredna plačila (povprečno 2 mio EUR letno).

V Sloveniji smo priča znatnim regionalnim razlikam. Analize opozarjajo na veliko razvojno raznolikost slovenskih občin in regij, ki se že več desetletij kaže v nekaterih območjih koncentracije, v katerih se nahaja večji del prebivalstva, delovnih mest in gospodarskih subjektov, ter obsežnih predelih, ki jih zaznamujejo manjša razvitost, redka poselitev in šibek razvojni potencial ter zelo težke pridelovalne razmere, ki so posledica velikih strmin kmetijskih zemljišč v uporabi. Nagib kmetijskih zemljišč je poleg nadmorske višine tisti naravni dejavnik, ki najbolj pogojuje težje pridelovalne razmere. Ohranjanje kmetovanja na teh območjih je zelo pomembno, saj se s tem preprečuje zaraščanje kmetijskih zemljišč, ohranja biotska raznovrstnost in kmetijska krajina ter zagotavlja poseljenost slovenskega podeželja. Povprečen tehtan nagib glede na površino GERK-a po zbirni vlogi iz leta 2015 je v slovenskih občinah

znašal 16 %. Več kot 19 % nagib (oziroma 120 % povprečnega nagiba) je prisoten v 70 slovenskih občinah.

Slovensko podeželje se srečuje s številnimi problemi in izzivi, kot so: negativni demografski trendi, visoka brezposelnost in pomanjkanje delovnih mest, praznjenje manj razvitih in od večjih središč bolj oddaljenih naselij, nezadostna infrastrukturna razvitost in pomanjkanje osnovnih storitev, nizka podjetniška aktivnost na podeželju, večja zastopanost kmetijstva v gospodarski strukturi, revščina in socialna izključenost, potreba po ohranjanju identitete krajine ter varstvo okolja in ohranjanje naravnih virov. Zaradi velike razgibanosti površja Slovenije je prebivalstvo razporejeno neenakomerno, razlike se še povečujejo. Dolgotrajno redčenje (depopulacija) prebivalstva na določenem območju vodi do propadanja kulturne pokrajine, ki se kaže predvsem v propadanju hiš, naselij ter zaraščanju obdelovalnih zemljišč. Za poselitveni vzorec RS je značilna zgoščena poselitev dolinskih (ravninskih) delov, kjer na slabih 20 % ozemlja živi skoraj 60 % vsega prebivalstva. V hribovitem predalpskem ter dinarsko–kraškem svetu in ob državni meji je poselitev redka in prevladujejo manjša razpršena naselja. V RS je 105 občin z negativnim trendom rasti populacije (t. j. z manjšim številom prebivalcev na dan 1. 7. 2015 v primerjavi s številom prebivalcev na dan 1. 7. 2008).

MKGP je, skupaj s strokovnjaki in socialnimi partnerji, na podlagi opravljene analize izvajanja PRP 2014–2020, preoblikovalo nekatere (pod)ukrepe in operacije, da so postali lažje dostopni in bolj zanimivi potencialnim upravičencem za izvajanje, kar je končno prispevalo tudi k večjemu vstopu kmetij v (pod)ukrepe in operacije ter posledično uspešnejšemu in učinkovitejšemu črpanju sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

V okviru prve spremembe PRP 2014-2020 je bilo z namenom uravnoteženega teritorialnega razvoja celotnega slovenskega podeželja opredeljeno posebno problemsko območje na ravni občin, v katerih je skupni prirast prebivalstva negativen in imajo nadpovprečen tehtan nagib kmetijskih zemljišč v uporabi (120 %). Presek obeh množic tako predstavlja problemsko območje, na katerem obstaja tveganje opuščanja kmetovanja, zaraščanja kmetijskih zemljišč in izgube kulturne krajine ter biotske raznovrstnosti. Z namenom povečanja konkurenčnosti kmetijstva, kakovosti življenja in trajnostne rabe naravnih virov ter reševanja strukturnih problemov in zmanjševanja njihovega razvojnega zaostanka se opredeljena problemska območja v okviru PRP 2014-2020 posebno obravnavajo. V okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva in podukrepa 4.2 Podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov bodo opredeljena problemska območja deležna za 10 odstotnih točk višje stopnje javne podpore in dodatnih točk v okviru meril za izbor operacij.

Problemsko območje obsega 46 slovenskih občin - Bohinj, Bovec, Brda, Cerkno, Črna na Koroškem, Dravograd, Gorje, Gornji Grad, Hrastnik, Idrija, Jesenice, Jezersko, Kanal, Kobarid, Kozje, Laško, Ljubno, Lovrenc na Pohorju, Luče, Makole, Mežica, Mislinja, Mozirje, Muta, Podlehnik, Podvelka, Radeče, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Rogaška Slatina, Rogatec, Selnica ob Dravi, Sevnica, Solčava, Šentilj, Tolmin, Trbovlje, Tržič, Velenje, Vitanje, Vuzenica, Zagorje ob Savi, Zreče, Železniki, Žetale, Žiri. Med njimi so tudi tri haloške občine Makole, Podlehnik in Žetale.

Koeficient razvitosti občin
Koeficient razvitosti občine je eden od statističnih pokazateljev razvitosti občin, ki ga vsaki dve leti pripravlja Ministrstvo za finance. Koeficient razvitosti občin je razmerje med vrednostjo aritmetičnega povprečja standardiziranih vrednosti kazalnikov v občini in vrednostjo aritmetičnega povprečja standardiziranih vrednosti kazalnikov v državi, pri čemer je koeficient povprečne razvitosti občin v državi 1,00.

V okviru koeficienta razvitosti občin se uporabljajo naslednji kazalniki:
- osnova za dohodnino na prebivalca občine,
- število delovnih mest na število delovno aktivnega prebivalstva,
- bruto dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega,
- indeks staranja prebivalstva občine,
- stopnja registrirane brezposelnosti na območju občine,

- stopnja delovne aktivnosti na območju občine,
- delež območij Natura 2000 v občini,
- delež prebivalcev, ki imajo priključek na javno kanalizacijo,
- poseljenost občine,
- kulturni spomeniki in enote javne kulturne infrastrukture na prebivalca in na km2 povprečje ter
- aritmetično povprečje standardiziranih vrednosti vseh kazalnikov.

V okviru meril za izbor operacij v okviru PRP 2014-2020 pri številnih ukrepih PRP 2014-2020 višje število točk prejmejo upravičenci, ki živijo v občinah z nižjim koeficientom razvitosti občine, saj so razmere za razvoj kmetijstva v teh občinah finančno in socialno slabe.

MLADI NA PODEŽELJU

Starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev pomembno vpliva na produktivnost dela v kmetijstvu. Povprečna starost nosilca kmetijskega gospodarstva je leta 2013 znašala 56 let in se od leta 2000 ni bistveno spremenila. Izboljšanje starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev je zato ena izmed pomembnih razvojnih potreb slovenskega kmetijstva. Mlajši nosilci kmetijskih gospodarstev so v povprečju bolj izobraženi, hitreje prevzemajo novosti in se prilagajajo tržnim razmeram ter so običajno tudi bolj motivirani za pridobitev dodatnih znanj, uvajanje izboljšav in inovacij tako na tehnološkem, okoljskem področju kot tudi na področju prilagajanja in blaženja podnebnih sprememb. Mladim nosilcem bi bilo potrebno poleg zagonskih podpor zagotoviti tudi ustrezen dostop do novih znanj preko ciljno naravnanih usposabljanj. Generacijska pomladitev je pomembna tudi z vidika ohranjanja vitalnosti podeželja. Z izseljevanjem mladih v regionalna razvojna središča se slabša tudi demografska struktura podeželja.

V okviru PRP za obdobje 2007-2013 je bilo v okviru ukrepa 112 - Pomoč mladim prevzemnikom kmetij skupaj podprtih 2.651 mladih prevzemnikov in izplačano 55,4 mio EUR. Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije je bila 33 let. Izobrazbena struktura prevzemnikov je v primerjavi s splošno izobrazbo gospodarjev na družinskih kmetijah veliko ugodnejša – manjši je delež z osnovnošolsko izobrazbo ter bistveno večji delež z višjo ravnjo izobrazbe. Največ prevzemnikov, in sicer 34 %, ima končano srednješolsko izobrazbo.

V okviru PRP 2007–2013 je bil v okviru ukrepa 113 - Zgodnje upokojevanje kmetov skupaj podprt 201 prenosnik kmetije in izplačano 17,9 mio EUR. Povprečna starost prenosnikov kmetij je bila 59 let. Med prenosniki kmetij, ki so pridobili sredstva iz ukrepa 113, je bilo kar 92 % tistih, katerih prevzemniki kmetij so pridobili sredstva na ukrepu 112, v okviru katerega so se s poslovnim načrtom zavezali k nadaljevanju in posodobitvi oziroma začetku nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji. Starejšo generacijo kmetov se je z ukrepom spodbujalo, da predajo kmetijo mlajši generaciji in s tem prispevajo k izboljšanju starostne strukture na kmetijskih gospodarstvih.

V okviru PRP 2014-2020 je bil v okviru podukrepa 6.1 - Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete v letu 2015 objavljen prvi javni razpis, pri katerem je bilo do 31. 8. 2016 podprtih 210 mladih prevzemnikov in izplačanih 5,9 mio EUR. Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije je bila 30 let. Izobrazbena struktura prevzemnikov je zelo dobra. Prevladujejo prevzemniki, ki imajo končano srednješolsko izobrazbo (52 %). V letu 2016 je bil objavljen drugi javni razpis, na katerega je prispelo 412 vlog, odločbe še niso bile izdane. Podpora mladim prevzemnikom kmetij izboljšuje starostno in izobrazbeno strukturo gospodarjev kmetij. Podpora v okviru tega podukrepa se dodeljuje v dveh sklopih. En sklop zajema tiste mlade kmete, ki so ob oddaji vloge na javni razpis zaposleni na prevzeti kmetiji, ali pa se ob oddaji vloge na javni razpis zavežejo, da se bodo na prevzeti kmetiji zaposlili v roku devetih mesecev od datuma odločbe o pravici do sredstev. Njim se dodeli podpora v višini 45.000 EUR. Drugi sklop pa zajema ostale mlade kmete, ki so lahko zaposleni izven prevzete kmetije. Njim pa se dodeli podpora v višini 18.600 EUR. Vsak vlagatelj, ki kandidira za tovrstno podporo, ne glede na sklop, mora k vlogi na javni razpis predložiti poslovni načrt za obdobje treh let v katerem mora

prikazati gospodarski razvoj kmetije in prispevek k horizontalnim ciljem kot so: okolje, podnebne spremembe in inovacije.

Od leta 2015 dalje se tudi v okviru neposrednih plačil izvaja nova shema »plačilo za mlade kmete«, ki je namenjena letni dohodkovni podpori mladim kmetom, ki začenjajo s kmetijsko dejavnostjo. Za to shemo se vsako leto nameni 1,5 % sredstev za neposredna plačila (povprečno 2 mio EUR letno), glede na izkazan interes pa se delež poveča na 2 %, do česar je npr. prišlo v letu 2015.

Julija letos je bil sprejet tudi Akcijski načrt dela z mladimi kmeti za obdobje od leta 2016 do 2020. Akcijski načrt je bil pripravljen s strani Zveze slovenske podeželske mladine (ZSPM), Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) in MKGP. V akcijskem načrtu je navedenih skupaj 32 aktivnosti, od katerih je za izvedbo 9 odgovorna inštitucija MKGP, 5 aktivnosti pa bomo izvajali skupaj z ZSPM in KGZS. Izvedba se začenja z letošnjim letom, nekatere aktivnosti so že v teku. Z izpolnitvijo aktivnosti, zapisanih v akcijskem načrtu, želimo mlademu kmetu zagotoviti okolje, kjer se bo s svojo dejavnostjo razvijal, ne samo v ekonomskem, temveč tudi v socialnem smislu. V akcijskem načrtu naslavljamo mlade kmete, kot tudi ostalo populacijo. Z aktivnostmi želimo ustvariti kar najboljše pogoje, da se bo v prihodnosti kar največ mladih odločalo za nadaljevanje dela na družinskih kmetijah in si na svoji kmetiji zagotovilo tudi zaposlitev za polni delovni čas.

PODPORA NALOŽBAM NA KMETIJSKIH GOSPODARSTVIH

V okviru PRP 2014-2020 izvajamo podpore naložbam v primarno kmetijsko pridelavo na kmetijskih gospodarstvih v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva. Namen tega podukrepa je izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega sektorja ob sočasni prilagoditvi kmetijskih gospodarstev na horizontalne cilje EU na področju izboljšanja okolja, inovacij ter blažitvi negativnih učinkov podnebnih sprememb ter prilagajanju nanje. Podukrep se izvaja horizontalno na območju celotne Slovenije.

Glede na višino naložb ločimo:

- naložbe do 15.000 evrov priznane vrednosti (majhne naložbe), za katere ni potrebno pripraviti poslovnega načrta,
- naložbe do 200.000 evrov priznane vrednosti (enostavne naložbe), pri katerih poslovni načrti lahko temeljijo na knjigovodskih podatkih (FADN, davčno knjigovodstvo) ali na pokritju ter
- naložbe nad 200.000 evrov priznane vrednosti (zahtevne naložbe), pri katerih poslovni načrti temeljijo na knjigovodskih podatkih (FADN, davčno knjigovodstvo).

V okviru tega podukrepa ločimo tri ciljne skupine, in sicer:

- majhne naložbe, ki jih izvajajo nosilci kmetijskih gospodarstev na kmetijah,
- enostavne in zahtevne naložbe fizičnih oseb brez s.p. posameznikov ter
- enostavne in zahtevne naložbe s.p. posameznikov in pravnih oseb.

Za te tri ciljne skupine so razpisana ločena finančna sredstva ter zanje poteka ločena obravnava vlog.

Do podpore so upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so vpisani v Register kmetijskih gospodarstev (RKG) ter iz poslovanja na kmetijskih gospodarstvih ustvarijo letni prihodek v višini vsaj ene bruto minimalne plače na zaposlenega v RS, ki je v letu 2015 znašal 9.488,76

evrov. Kadar gre za majhne naložbe, morajo to zahtevo izpolniti vlagatelji najkasneje do zaključka naložbe.

Vloge vlagateljev, ki so popolne in izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev se ocenijo v okviru naslednjih meril za izbor vlog:

- ekonomski vidik naložbe,
- družbeno socialni vidik (ne velja za majhne naložbe),
- geografski vidik upravičenca,
- proizvodna usmeritev kmetijskih gospodarstev,
- horizontalno in vertikalno povezovanje (ne velja za majhne naložbe) ter
- prispevek k horizontalnim ciljem.

Maksimalno višina točk znaša 100 točk, prag za vstop v ukrep znaša 30 % možnih točk. Pri majhnih naložbah je v okviru ekonomskih meril za izbor vlog dana prednost vlagateljem, ki imajo manjši obseg primarne kmetijske pridelave. Največ točk bodo prejele kmetije, ki bodo po naložbi ustvarile letni prihodek iz poslovanja, se pravi iz opravljanja kmetijske, gozdarske in dopolnilne dejavnosti, v višini med 10.000 in 20.000 evrov na polnovredno delovno moč.

V letošnjem letu smo iz naslova izvajanja podukrepa 4.1 objavili že štiri javne razpise. Za tri javne razpise (prvi, drugi in četrti javni razpis) že poteka obravnava vlog, en javni razpis pa smo razveljavili (tretji javni razpis), vendar ga bomo letos še enkrat ponovili (peti javni razpis). Za nobenega od naštetih javnih razpisov Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja RS še ni izdala odločb o pravici do sredstev. Za prve tri izvedene javne razpise smo namenili **58 mio evrov**, od tega približno 4 % za namen A, 55 % za namen B ter 51 % za namen C. Skupno smo prejeli 738 vlog v skupni višini 48,7 mio evrov zaprošenih sredstev, kar predstavlja 84 % razpisanih sredstev.

Struktura in delež zaprošenih vlog po posameznih namenih (ciljnjih skupinah) je sledeča:

- za majhne naložbe **(namen A)** smo razpisali 2 mio evrov, prejeli pa smo 104 vloge v skupni višini 0,55 mio evrov, kar predstavlja 27 % razpisanih sredstev;
- za enostavne in zahtevne naložbe kmetij **(namen B)** smo razpisali 32,5 mio evrov, prejeli pa smo 582 vlog v skupni višini 41,2 mio evrov, kar predstavlja 127 % razpisanih sredstev;
- za enostavne in zahtevne naložbe pravnih oseb in s.p. posameznikov **(namen C)** smo razpisali 23,5 mio evrov, prejeli pa smo 52 vlog v skupni višini cca. 5,9 mio evrov, kar predstavlja 29,3 % razpisanih sredstev.

Iz dosedanjih rezultatov je razvidno, da s strani nosilcev kmetij ni interesa po majhnih naložbah, izkazujejo pa velik interes po večjih naložbah. Kljub temu, da so pri majhnih naložbah razpisni pogoji prilagojeni potrebam manjših kmetij (ni poslovnega načrta, večji delež točk prejmejo kmetije nižjega proizvodnega obsega, min. 0,5 PDM, ipd), je realizacija razpisanih sredstev na namenu A nižja od 30 %. Do konca leta pa bomo objavili še tri javne razpise v skupni višini okrog 22 mio evrov in sicer peti javni razpis (naložbe na vodovarstvenih območjih), šesti javni razpis (naložbe na gorskih območjih) ter sedmi javni razpis (naložbe v ekološko pridelavo). Od tega bo predvidoma 10 % razpisanih sredstev namenjenih majhnim naložbam, 60 % kmetijam, 30 % pa pravnim osebam in s.p. posameznikom. Za šesti in sedmi javni razpis pričakujemo

večji interes za investicije v majhne naložbe, zato je delež sredstev za namen A višji, kot ga izkazuje dosedanja realizacija.

UVEDBA NOVEGA PODUKREPA, KI BO NAMENJEN RAZVOJU MAJHNIH KMETIJ

MKGP trenutno, ponovno v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji in strokovnjaki, intenzivno pripravlja drugo spremembo PRP 2014–2020, ki bo uvedla še nekaj pomembnih pozitivnih sprememb za manjše kmetije, predvsem na območjih z razvojnimi težavami. Ena od teh sprememb je predvsem uvedba povsem novega podukrepa, namenjenega razvoju majhnih kmetij, skozi katerega bo tem kmetijam dodeljena pavšalna zagonska podpora.

REORGANIZACIJA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI V LASTI RS

S sprejetjem Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS (Ur. l. RS, št. 9/16), ustanovitvijo družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o (v nadaljevanju: SiDG), je vzpostavljeno primerno okolje za prehod na nov sistem gospodarjenja z gozdovi v lasti RS in vzpostavitev gozdno lesne verige. V gradivu k predlogu Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS je bil ocenjen prihodek iz gozdne proizvodnje na 21.800.000 EUR, kar je več, kot je pred ustanovitvijo SiDG znašala koncesijska dajatev za izkoriščanje gozdov v lasti RS. Družba SiDG uresničuje letošnji letni načrt poseka in spravila lesa ter sprotno sanira vse poškodovane gozdove, zato ne drži, da se je z reorganizacijo sistema zaustavilo delo v državnih gozdovih. Za redne in predvsem sanitarne sečnje SiDG mesečno objavlja razpise, in sicer po sklopih, v različnih obsegih. Na posamezne sklope se tako lahko prijavljajo, glede na sposobnost opravljanja dela po obsegu, tako manjši (visokogorski kmetje) kot večji izvajalci.

Poleg dosedanjih koncesionarjev imajo možnost za izvajanje del v gozdovih tako tudi druge družbe, kar zagotovo pomeni dvig konkurenčnosti v gozdarskem sektorju. Dosedanji sistem koncesij je bil v tem pogledu »zaprt« in v 20-letnem obdobju ni omogočal vključevanja novih subjektov, ki bi se razvili na trgu ponudbe storitev v gozdarstvu. Izvajanje sečnje in spravila lesa v državnih gozdovih je tako še vedno omogočeno gospodarskim družbam, ki so do 1. 7. 2016 izvajale koncesijo v državnih gozdovih, kakor tudi drugim usposobljenim in opremljenim gospodarskim subjektom, ki opravljajo storitve s področja izkoriščanja gozdov ter hribovskim in gorskim kmetom. Na podlagi javnih razpisov se zagotavlja enakopravne možnosti vsem, ki konkurirajo na javnih razpisih za izvajanje del v državnih gozdovih. Po veljavnih gozdnogospodarskih načrtih bo do leta 2020 letni možni posek lahko znašal do 1.550.000 m^3 lesa (800.000 m^3 iglavcev in 750.000 m^3 listavcev). To posledično pomeni, da se bodo potrebe po usposobljenih in opremljenih izvajalcih del v državnih gozdovih v prihodnjih letih predvidoma še povečale. To potrjujejo tudi dosedanje izkušnje SiDG, ki z javnimi razpisi v posameznih območjih Slovenije ne more zagotoviti dovolj usposobljenih izvajalcev za vsa dela v gozdovih v lasti RS.

NAMNOŽITEV PODLUBNIKOV

Žledolom, ki je v času med 30. januarjem in 10. februarjem 2014 prizadel Slovenijo, je poškodoval 51 % slovenskih gozdov. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: ZGS) je zaradi posledic žleda potrebno posekati 9,3 milijona m^3 lesne mase, od katere tretjino predstavljajo iglavci (3,1 mio m^3). Največ poškodovane lesne mase je bilo v gozdnogospodarskem območju (v nadaljevanju: GGO) Ljubljana in sicer 2,4 mio m^3, GGO Postojna (2,1 mio m^3), GGO Tolmin (1,8 mio m^3) in GGO Kranj (1,0 mio m^3).

Namnožitev podlubnikov po tako obsežnih naravnih ujmah, v katerih so bile poškodovane večje količine iglavcev, je pričakovana in je naravni pojav povsod, kjer se takšne naravne nesreče zgodijo. Na namnožitev podlubnikov poleg poškodovanega in polomljenega drevja iglavcev, ki je primerno mesto za zaleganje novih generacij podlubnikov, vpliva tudi toplo in sušno vreme, ki pospeši razvoj zalege in zmanjša stopnjo smrtnosti v njej. Daljša obdobja toplega in sušnega

vremena v letih 2015 in 2016, v povezavi s prisotnostjo poškodovanih in oslabljenih iglavcev, ki so ostala v gozdovih po žledolomu leta 2014, kakor tudi dejstva, da bi imela smreka v naravni sestavi slovenskih gozdov v lesni zalogi 8 % delež, trenutno pa ta znaša preko 30 % in to na območjih izven naravnega areala smreke, so tako povečala ogroženost slovenskih gozdov zaradi podlubnikov. Širjenje podlubnikov je tako zaznati tako v nesaniranih, kot tudi v saniranih sestojih (po žledolomu), kjer so po sečnji ostala oslabljena drevesa, ki jih je ob sami sanaciji nemogoče prepoznati.

V okviru del in nalog Javne gozdarske službe redno deluje tudi uveljavljen sistem varstva gozdov pred podlubniki, ki ga v koordinaciji z MKGP izvajata Zavod za gozdove (ZGS) in Gozdarski inštitut Slovenije. Sistem zajema tako imenovane preprečevalne ukrepe kot so: gojenje gozdov primerno tipu rastišča, ohranjanje biotskega ravnovesja v gozdnem prostoru, redno vzpostavljanje gozdnega reda (lupljenje panjev, zlaganje sečnih ostankov v kupe ...), redna kontrola iglastih gozdov kakor tudi poškodovanih gozdnih sestojev ... ter preprečevalno-zatiralne ukrepe, kot so: pravočasen sanitarni posek lubadark in v naravnih ujmah tekočega leta sveže poškodovanih iglavcev, odvoz neobeljenih gozdnih lesnih sortimentov iz gozda v lupljenje in predelavo pred izletom nove generacije podlubnikov iz debel, uporaba kontrolnih pasti in kontrolno lovnih dreves, lupljenja debel in požig lubja v gozdu, kurjenja ali drobljenja s podlubniki napadenih vej in drugih sečnih ostankov, kot skrajni ukrep uporaba insekticida na rampnih prostorih ter začasnih skladiščih izven gozda ipd.

Po podatkih ZGS je bilo do dne 14. 10. 2016 za posek evidentiranih 1.864.011 m^3 s podlubniki napadenih iglavcev, realizacija sanitarnega poseka zaradi podlubnikov pa je znašala 1.558.318 m^3 (za drevesa odkazana v letu 2016 in konec leta 2015).

Prakse tako doma, kot v tujini kažejo, da je ob takšnem obsegu namnožitve podlubnikov **edini uspešen ukrep pravočasna sečnja in odvoz napadenega drevja ter izvedba preventivno zatiralnih del**, kar je dolžnost lastnikov gozdov. Kljub temu, da je v Sloveniji 78 % gozdov v zasebni lasti, pa lastniki gozdov odkrijejo le 13 % napadov, ZGS pa 87 % napadov podlubnikov.

ZGS je tako uspešno kandidiral na razpisu Zavoda za zaposlovanje RS za pridobitev sredstev za sofinanciranje stroškov zaposlitev preko javnih del. Tako je bilo preko programa javnih del na Zavodu za gozdove Slovenije zaposlenih 40 ljudi, katere je zavod usmeril na najbolj ogrožena območja s podlubniki in sodelujejo pri odkrivanju in odkazilu lubadark. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je javni gozdarski službi namenilo dovolj finančnih sredstev za delovanje službe in v proračunu zagotovilo sredstva za preventivno varstvo gozdov, porabo teh sredstev pa tedensko spremlja.

MKGP je ustanovilo ekspertno skupino za obvladovanje biotskega ravnovesja in škodljivih organizmov v gozdovih, katero sestavljajo predstavniki ministrstva, družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o., KGZS kot predstavnice lastnikov gozdov, Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo ter strokovnjakov iz Gozdarskega inštituta Slovenije, Biotehniške fakultete in ZGS.

Člani skupine so analizirali celoten sistem obvladovanja škodljivcev v gozdovih, pa tudi naravnih ujm ter bolezni, ki se pojavljajo v vedno večjem obsegu kot posledica podnebnih sprememb. Skupina bo sicer prvenstveno ocenila možnosti za učinkovito ukrepanje v gozdovih v primerih kakršnihkoli bolezni ali škodljivcev, ki lahko v bodoče ogrozijo naše gozdove. Delo komisije je zato usmerjeno predvsem v obvladovanje po vsej verjetnostih še večjih izzivov na področju varstva gozdov in gospodarjenja z njimi nasploh ter v pripravo s tem povezanih predlogov sprememb gozdarske zakonodaje, ki je načrtovana v letu 2017.

S spoštovanjem,

mag. Dejan Židan
minister